

International Federation of
Library Associations and Institutions

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

Manifesto endorsed
by the 36th session of
the General Conference
of UNESCO

Манифест на ИФЛА/ЮНЕСКО за дигиталните библиотеки

Преодоляване на дигиталното разделение: да направим световното културно и научно наследство достъпно за всички

Дигиталното разделение е информационно разделение

Преодоляването на дигиталното разделение е ключов фактор за постигането на целите, формуирани в „Декларация на хилядолетието“ на Обединените нации. Достъпът до информационни ресурси и средства за комуникация подкрепят здравето и образованието толкова, колкото и културното и икономическото развитие.

Разпространението на информацията дава възможност на гражданите да участват в учене и образование в продължение на целия си живот. Информацията за световните постижения позволява на всеки конструктивно да участва в развитието на неговата собствена социална среда.

Равният достъп до културното и научното наследство на човечеството е право на всеки човек и помага за популяризирането на обучението и за разбирането на богатството и разнообразието на света не само за днешното, но и за следващите поколения.

Дълго време библиотеките са били основни посредници за разпространение на мир и човешки ценности. Сега библиотеките работят в цифров формат и дигиталните им услуги отварят нов канал към света на знанието и информацията, свързвайки културите отвъд географските и социалните граници.

Дигитални библиотеки

Дигиталните библиотеки представляват онлайн колекции от дигитални обекти с гарантирано качество, които се събират и управляват в съответствие с международно приети принципи за развитие на колекциите; предоставени са за лесен и систематизиран достъп и са подsigурени с услуги, които позволяват на потребителите да извличат и използват информацията.

Дигиталната библиотека представлява интегрална част от услугите, предлагани от цялата библиотека, като използва нови технологии за осигуряване на достъп до дигиталните колекции. В рамките на дигиталната библиотека колекциите се създават, управляват и стават достъпни по такъв начин, че да бъдат готови и

икономически изгодни за ползване от определена общност или от група общности.

Дигиталната библиотека, изградена на кооперативен принцип, позволява на обществените и научните библиотеки да създадат мрежа от дигитална информация, отговаряща на потребностите на информационното общество. Системите на всички партньори в такава дигитална библиотека трябва да бъдат съвместими.

Дигиталната библиотека допълва дигиталните архиви и инициативите за опазване и дългосрочно съхранение на информационните ресурси.

Мисия и цели

Мисията на дигиталната библиотека е да дава директен достъп до информационните ресурси - както дигитални, така и традиционни, по структуриран и надежден начин, обединявайки по този начин информационните технологии, образованието и културата в съвременно библиотечно обслужване. За да се изпълни тази мисия е необходимо да бъдат постигнати следните цели:

- Подкрепа на дигитализацията, съхраняването и достъпа до културното и научното наследство.
- Осигуряване на достъп на всички ползватели до информационните ресурси, събрани в библиотеките, като се зачитат правата на интелектуалната собственост.
- Създаване на взаимодействащи си системи от дигитални библиотеки, за да се подкрепят отворените стандарти и достъп.
- Подкрепа за жизнено важната роля на библиотеките и информационните услуги в популяризирането на общите стандарти и най-добрите практики.
- Широко информиране и осъзнаване на нуждата от постоянна и трайна достъпност на дигиталния материал.
- Съвързване на дигиталните библиотеки с високоскоростни мрежи за научни изследвания и развитие.
- Използване на преимуществата от все по-увеличаващото се взаимопроникване между средствата за комуникация и институциите за създаване и разпространение на дигитално съдържание.

Съдържание – създаване, достъп и съхранение

Създаването на дигитална библиотека изисква наличие на източници на съдържание в дигитална форма, независимо дали са оригинални електронни документи или са дигитализирани впоследствие.

Много страни са създали национални програми за дигитализация, а много други имат намерение да го направят в съответствие с решенията на Световната среща на високо равнище за Информационното общество (1). ИФЛА твърдо подкрепя и насърчава както националните, така и международните дигитализационни стратегии, а също така и създаването на отделни библиотеки и партньорски инициативи. Дигитализацията позволява създаването на виртуални колекции, обединяващи материали от всички континенти. Дигитализацията има и друга

важна роля: дълготрайно съхранение на оригинални документи и носители, застрашени от повреда и износване.

Продуктите на дигитализацията трябва да бъдат съхранявани точно по същия начин, по който трябва да бъде съхраняван и оригиналният дигитален материал. Всички инициативи за създаването на дигитална библиотека трябва да включват планове за дълготрайно дигитално съхранение от подходяща институция.

Дигиталната библиотека служи като среда, в която се обединяват колекции, услуги и хора, за да се поддържа пълният цикъл от създаване, разпространение, използване и съхранение на данни, информация и знания. Съвместимостта и устойчивостта са иманентни ключови понятия за дигиталните библиотеки, способни да комуникират помежду си. Дигиталните библиотеки, които са съобразени с общоприетите отворени стандарти и протоколи, подобряват разпространението и достъпа до знание в световен мащаб.

Прилагане на Манифеста

ИФЛА насърчава правителствата на отделните страни, междуправителствените организации и спонсорите да оценят стратегическото значение на дигиталните библиотеки и активно да подкрепят тяхното развитие. Подпомагането на широкомащабни дигитализационни програми позволява културните и научните информационни ресурси да станат достъпни за по-широк кръг от хора и повишава качеството на национални и международни инициативи за дигитални библиотеки, които ще бъдат устойчиви с течение на времето.

Необходима е специфична законодателна и финансова подкрепа от националните и местните органи на управление, за да се преодолее дигиталното разделение и да се гарантира устойчив достъп. Всяка дългосрочна стратегия трябва да бъде насочена към преодоляване на дигиталното разделение и към укрепване на развитието на образованието, грамотността, културата и най-вече – към осигуряването на достъп до информация.

Преодоляването на дигиталното разделение също така поражда необходимостта от действия от страна на съответните органи за включване на информационната грамотност в учебния процес, както и към привличане на вниманието на хората към това, че много ценна информация от миналото все още не съществува в дигитална форма.

ИФЛА насърчава библиотеките да си сътрудничат с други институции, работещи по проблемите на запазването на културното и научното наследство, за да се осигурят богати и разнообразни дигитални ресурси, които да бъдат в подкрепа на образованието и науката, туризма и творческата дейност.

Особено важно е да се извършват консултации със собствениците на правата и другите заинтересовани. Екипите, които планират и разработват дигитални библиотеки, трябва да провеждат обширни консултации с местните общности, чието материално и нематериално културно наследство се предлага за дигитализиране, за да гарантират, че техните права и желания са уважени. Нужно е дигиталната библиотека да осигурява равенство на достъпа до съдържанието чрез съобразяване със специалните потребности на хората с увреждания.

Органите на властта трябва да имат предвид, че активното планиране на дигитални библиотеки на всяко ниво (национално, регионално и местно) трябва да включва следните изисквания:

- Обучен персонал.
- Подходящи сгради и инфраструктура.
- Комплексно планиране за библиотеки и архиви.
- Финансиране.
- Формулиране на цели.

Националните е-стратегии, както се препоръчва от Световната среща на високо равнище за Информационното общество (2), трябва да създадат стабилна основа за планиране на дигитални библиотеки.

Декември, 2010

Преработено издание, утвърдено от Управителния съвет на ИФЛА

-
1. World Summit on the Information Society, 2nd phase, Tunis 2005: 'Agenda for the Information Society', paragraph 93.
 2. World Summit on the Information Society, Geneva 2003: Plan of Action, Action line C1, paragraph 8; Tunis 2005, 'Agenda for the Information Society', paragraph 90.